

De Volkskrant

De grote inhaalslag moet bij de pensioenen nog worden gemaakt: ‘We willen voorkomen dat straks een generatie op nul begint in het nieuwe stelsel’

Kan de vlag uit bij gepensioneerden, nu het ene na het andere fonds overgaat tot indexering? Het is een eerste stapje, maar volgens deskundigen, ouderen en vakbond FNV moet er ook nog een veel grotere inhaalslag worden gemaakt. ‘Laat nu zien dat je de uitkeringen niet blijft oppotten.’

[Robèrt Misset](#) 24 juni 2022, 17:52

Gepensioneerden pauzeren tijdens hun fietstocht door de Achterhoek. Beeld Marcel van den Bergh / de Volkskrant

Nog voor de Wet Toekomst Pensioenen na de zomer wordt behandeld in de Tweede Kamer moeten gepensioneerden de achterstallige indexering ontvangen voor hun huidige rechten worden overgeheveld naar een nieuw stelsel. Dat schrijven de seniorenafdelingen van VVD, CDA en D'66 in een brief aan hun Tweede Kamerfracties.

‘We kunnen het koopkrachtverlies van de ouderen in het afgelopen decennium niet in één keer repareren, maar we willen voorkomen dat straks een generatie op nul begint in het nieuwe stelsel’, zegt Minie Walma-Schreur, voorzitter VVD Senioren.

Afgelopen week kondigden meerdere pensioenfondsen aan de uitkeringen te verhogen. PFZW Zorg en Welzijn verhoogt de pensioenen met 2,7 procent. ABP doet dat met 2,39 procent per 1 juli. PME, het pensioenfonds voor de metaalindustrie, zegt de pensioenen met 1,29 procent te verhogen. In oktober volgt wellicht een nieuwe verhoging. Het was de eerste indexering sinds 2008, met dank aan de sterk gestegen rentes. Tevens wordt de pensioenopbouw van werkenden verhoogd.

In het huidige ‘overgangsregime’ op weg naar het nieuwe pensioenstelsel mogen pensioenfondsen indexeren bij een dekkingsgraad van 105 procent, waar dat 110 procent was. Door de snel stijgende rente kunnen de meeste fondsen daar royaal aan voldoen. ‘De actuele dekkingsgraad van pensioenfonds ABP staat al op 125, zo snel kan het gaan’, zegt Willem Noordman, vakbondsbestuurder van FNV.

Terughoudendheid

En dus roept de vakbond alle pensioenfondsen op om de pensioenen te verhogen. ‘Ik merk hier en daar enige terughoudendheid, omdat fondsen geld in kas willen houden voor de overgang naar het nieuwe stelsel. Ik begrijp de twijfel, maar ze moeten zich realiseren dat alle deelnemers van de pensioenfondsen al ruim tien jaar geen indexatie hebben gehad. Laat nu zien dat je de uitkeringen niet blijft oppotten.’

De indexering verschilt per fonds, zo hanteren ABP en metaalfonds PME andere maanden om de inflatiecijfers te bepalen. ‘De cijfers van 2020 en 2021 van beide fondsen zijn totaal niet actueel meer’, aldus FNV-bestuurder Noordman. ‘Al vindt de correctie altijd later plaats en die kan de huidige inflatie natuurlijk nooit meer goedmaken. Over een half jaar vindt weer een indexatie plaats en is de referentieperiode van oktober tot oktober, dan hebben fondsen meer ruimte om de pensioenen begin 2023 opnieuw te verhogen.’

Het huidige pensioenstelsel is in beton gegoten, stelt Erik Lutjens, hoogleraar pensioenrecht aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. ‘Die regels pakten raar uit. In de periode dat er niet geïndexeerd werd, waren er uitstekende beleggingsrendementen. Het leidde tot groeiende onvrede bij de gepensioneerden dat ze het niet terugzagen in hun pensioen. Het stond in de wet, zo werd het door de Nederlandsche Bank opgelegd. Pensioenfondsen moesten vanwege de lage rente hoge verplichtingen op de balans opnemen, er viel niet tegenop te beleggen.’

Onevenwichtig

Vanwege de lage rente was de dekkingsgraad vaak lager dan de verplichte 110 procent. ‘Daar kwam geen fonds aan, de meesten zaten zelfs onder de 100 procent’, zegt Lutjens. ‘Indexatie was daardoor onmogelijk. Ik vond het onevenwichtig dat de focus alleen lag op de rente, terwijl geen rekening werd gehouden met de werkelijke beleggingsrendementen. Kort door de bocht was het oude systeem: veel beloven, weinig waarmaken.’

Toch stond hij in maart als advocaat het pensioenfonds PMT bij in een rechtszaak tegen gepensioneerden, die indexatie eisten. PMT kon toen nog aanvoeren dat dekkingsgraad onder de 110 procent lag. En Lutjens stelde in de rechtbank dat indexeren en het corrigeren van

koopkrachtverlies een verwachting is en geen afdwingbaar recht.' De gepensioneerden vonden geen gehoor bij de rechter.

Na de invoering van het nieuwe pensioenstelsel gelden de dekkingsgraden niet langer. Dan wordt een projectierente gehanteerd. 'Deze kan hoger worden vastgesteld dan de huidige rekenrente, waardoor sneller meer vermogen kan worden uitgekeerd aan ouderen', zegt Marike Knoef, hoogleraar economie aan de Universiteit in Leiden en directeur van Netspar, kenniscentrum voor pensioenen en oudedagsvoorziening.

Knoef noemt de huidige indexering geen argument om het oude stelsel in ere te houden. 'Soms wordt een verhoging van de rekenrente voorgesteld om de pensioenen te verhogen en de pensioenpremies te verlagen. In dat geval deel je het verwachte rendement al uit aan de ouderen en leg je het risico bij de jonge generatie. En waarom zouden jongeren nog meedoen aan een systeem waarbij zij de risico's dragen?'

Een hoge projectierente in het nieuwe stelsel kent dat probleem niet, aldus hoogleraar Knoef. 'Mocht het onverhoopt tegenzitten op de financiële markten dan moeten de uitkeringen van de ouderen, die eerder voordeel hadden van een hoge projectierente, omlaag.'

Voor het 'invaren' naar het nieuwe stelsel moeten eerst de ouderen worden gecompenseerd die sinds 2008 niet meer zijn geïndexeerd, aldus Minnie Walma van de VVD Senioren. 'In die nieuwe pensioenwet staat dat moet worden gekeken naar de inhaalindexatie. Dus niet eerst de pot verdelen en dan pas kijken hoe we dat gaan doen. Je mag geen generatie afschrijven die het fundament onder de naoorlogse samenleving heeft gelegd.'

Arpad Szombathelyi Beeld Elisa Maenhout

Arpad Szombathelyi (67)

‘Ik krijg bij het pensioenfonds PME een uitkering van 830 euro per maand, gekoppeld aan een kleine AOW van 530 euro. Mijn vrouw heeft als kunstenaar en parttime docent ook weinig pensioen opgebouwd. Het is geen vetpot, voor ons is elke verhoging van het pensioen een zegen. Ik ben dankbaar voor elke euro, we hebben het immers niet gemakkelijk gehad.

‘Ik ben in 1981 vanuit Hongarije naar Nederland gekomen, het was nog in de communistische tijd en ik had als soldaat in het leger gediend. Mijn vader was aannemer en ik wilde als zoon niet in zijn voetsporen treden. Ik was al vroeg gefascineerd door kunst, ik zocht om meerdere redenen naar mijn vrijheid.

‘Toen ik na de Poolse opstand onder leiding van vakbondsleider Lech Walesa opnieuw werd gemobiliseerd voor het Hongaarse leger besloot ik met een vriend te vluchten. Met meer geluk dan wijsheid kwamen we over de grens. Veertig jaar later heb ik nog steeds het

koffertje, waarmee ik in Nederland aankwam. Ik moest op nul beginnen. In 1988 werd ik genaturaliseerd, maar ik heb in meerdere opzichten geworsteld met mijn dubbele identiteit.

‘In de jaren tachtig ontmoette ik mijn Nederlandse vrouw. Willemina Bakkenes deelde als beeldend kunstenaar en docent mijn liefde voor de kunst. Zij is altijd mijn steun en toeverlaat geweest, maar in mijn woonplaats Hengelo bleef ik die Hongaarse Tukker. En we konden niet alleen leven van de kunst.

‘Ik maak objecten met roestvrij staal, plexiglas en led- en neonverlichting. Zo kwam ik in 1989 als industrieel vormgever terecht bij Sollas in Oldenzaal, fabrikant van verpakkingsmachines. Zo was ik in feite kunstenaar en machinebouwer ineens. Ik heb er dertig jaar als parttimer gewerkt, tot de vestiging in Oldenzaal werd opgeheven en Sollas naar Wormer verhuisde.

‘Sollas heeft goed voor me gezorgd, ook toen ik in 2015 darmkanker kreeg. Op mijn 64ste moest ik met vervroegd pensioen, toen het bedrijf stopte in Oldenzaal. Het was een extra klap, want ik had als Hongaarse vluchteling al een gat in mijn AOW-opbouw. Die kleine verhoging van mijn pensioen is natuurlijk een te kleine compensatie. We komen rond, al wordt het nu met alle prijsstijgingen wel heel spannend. Mijn passie voor de kunst houdt me overeind.’

Jan van der KooiHoudt van tuinieren Beeld Elisa Maenhout

Jan van der Kooi (75)

‘Ik heb twee pensioenen, omdat ik eerst tot 1997 34 jaar heb gewerkt bij Oldelft dat was opgericht als Van Leer’s Optische Industrie. Toen ik mijn baan kwijtraakte, ben ik als vijftiger weer gaan studeren en de politiek ingegaan. Ik kwam in het vakgroepbestuur bij vlees en vis en heb dus tot mijn 64ste over een periode van tien jaar een pensioen via de cao voor slagers opgebouwd.

‘In 2012 werd mijn pensioen bij het pensioenfonds PME met 5,1 procent verlaagd en in 2013 nog eens met een half procent. Als je de indexering zou optellen over de afgelopen negen jaar kom je grofweg uit op een daling van de koopkracht met 20 procent. In totaal heb ik nu ongeveer 10 duizend euro per jaar, dat had 14 tot 15 duizend euro kunnen zijn. En dat verlies kan ik nooit meer goedmaken.

‘Onder druk van de inflatie is de rente gestegen, waardoor pensioenfondsen nu wel kunnen indexeren en we er als gepensioneerden iets op vooruitgaan. Het is ook een beetje vestzakbroekzak, wat de pensioenfondsen nu kunnen uitkeren had de regering anders met het armoedebeleid moeten compenseren. Ik ben in elk geval blij met de verhoging, want die stapelt zich op.

‘Het is goed dat het pensioenstelsel binnenkort wordt aangepast. Vanwege de lage rente in de afgelopen tien jaar konden pensioenfondsen onmogelijk aan hun verplichte dekkingsgraad voldoen, daardoor verdween tevens hun sociale karakter. Het was moeilijk uit te leggen dat de rente allesbepalend was of pensioenfondsen meer konden uitkeren en niet de opgebouwde buffers aan aandelen.

‘Ik ben nog betrokken bij de VO, het overleg- en controleorgaan bij het pensioenfonds PME. Ik heb daarnaast vier jaar in het bestuur van het waterschap Friesland gezeten en ik ben actief voor de Fryske Nasjonale Partij (FNP), die voor mij meer is dan een taalpartij. En ik heb net weer nieuwe hardloopschoenen gekocht. Het voelde als een opdracht om midden in het leven te blijven staan.

‘Tweeënhalft jaar geleden is mijn vrouw overleden. Zij zei altijd: blijf doorgaan met wat je doet, als je tussen vier muren blijft zitten ga je dood. We zijn 52 jaar getrouwd geweest, mijn vrouw hield me ook voor dat ik goed moest passen op onze vier kinderen en acht kleinkinderen. Ik waardeer de constatering dat ze me blijft inspireren. Dat is me meer waard dan mijn pensioen.

‘Ik ben een man van het midden, al beweeg ik me soms naar de uiteinden om dingen helder te krijgen. Het is mooi om te zien dat met deze verhoging de solidariteit blijft bestaan bij het pensioenfonds. Toch blijft het verlies aan koopkracht voor de gepensioneerden bestaan en dat strekt zich uit tot de mensen die over enkele jaren met pensioen gaan.’

Lisette Ouwersloot Beeld Elisa Maenhout

Lisette Ouwersloot (62)

‘Na 25 jaar bij de klantenservice van chipmaker ASML en daarvoor nog eens 16 jaar bij Fokker Aircraft vond ik het welletjes. Ik was het plezier in mijn werk wat kwijtgeraakt en ik ging kijken of ik eerder zou kunnen stoppen. Mijn inkomen is nu lager dan wanneer ik op mijn 67ste met pensioen was gegaan. Maar ik heb nu een uitkering van 2.600 euro plus nog een klein pensioen van mijn in 2000 overleden partner.

‘Mijn dochter is het huis uit, ik kan hier als alleenstaande prima van rondkomen en ik heb geen hoge hypotheeklasten meer. Ik dacht: ik ben gek als ik dat niet doe. Die indexering komt voor mij op het juiste moment. Die 1,29 procent van PME is toch weer 34 euro per maand. Het is de kers op de taart. En voor al die gepensioneerden werd het ook tijd, het is erg genoeg dat in veertien jaar niet is geïndexeerd.

‘Ik zit straks rond de 2.800 euro per maand. Ik prijs mezelf gelukkig dat het kan, ik heb bij ASML een mooi pensioen opgebouwd. Ik stopte in december 2021, daarvoor heb ik anderhalf jaar proefgedraaid. Ik zette mezelf op rantsoen door alvast te leven van het bedrag dat ik als pensioen zou ontvangen. Het ging goed, al moest ik mezelf als pensionado opnieuw uitvinden.

‘Je begint echt aan een nieuw leven. Ik voelde me schuldig als ik een dag niks had gedaan. Nu denk ik: mag het na ruim veertig jaar werken? Ik houd mezelf toch wel bezig. Ik was altijd al creatief met hout en zocht iets als alternatief voor het achter de computer zitten bij ASML. Nu maak ik meubels in mijn werkplaats, ik heb laatst weer een cursus gevolgd. Als iedereen ondervond ik de gevolgen van de inflatie. Maar ik geniet echt van mijn pensioen.’